'शिवज्ञान'
युवा, शिक्षण व कृषी
वर्ष ५ वे , अंक-२,ऑगस्ट २०१५

ई-कॉमर्स (करिअर ओरिएन्टेड प्रोग्राम)

श्री शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

NAAC Re-Accredited Grade 'A' with CGPA-3.11   UGC Status of College with Potential for Excellence

"{edkmZ'

`dm, {ejU d H$fr

df 5 , AH$-2, AmJñQ> 2015

àHmeH

S>m. g^mf Jbm~and ^S>mJ,

àmMm`, l r {edmOr H$bm, dm{UÁ` d {dkmZ _hm{dÚmb`,AH$mbm. 444 001

_mJXeZ

S>m. {earf nOm~and Xe_ l

g_Ýd`H$, H$arAa Am[aEÝQ>S> àmJm_.

gnmXH$r` _mJXeZ

S>m. _mhZ {dîU l S>g

(amÁ`nmb {e j H$ nañH$ma àmá)

gnmXH$

S>m. A{Zb _mamVand amD$V,

{df` g_Ýd`H$ B-H$m_g

gnmXZ, Om{hamV, {dVaU, {hem~

nm.gO` {VS>H$, àm.Cëhmg _S>erH$a,

àm. gJrVm eJmH$ma

eÕb l Z

S>m. {Zbr‘m {VS>H$, àm. g{Zb _mdñH$a,

S>m. l Õm nmQ>rb, àm. {dZ¶ nH$sZ

ghH$m`

S>m.Eg.nr.Xe_ l

{dkmZ em l m

àm.E_.`.H$bQ>

H$bm em l m

àm.Am{ef amD$V

JWmb` {d^mJ

àm.gO` H$m i

H$rS>m {d^mJ

àm.C_e nmJV

EM.Eg.pìh.gr. {d^mJ

S>m.E‘. Ama. BJ i

dm{UÁ` em l m

S>m. a l m bmS>

Jh {dkmZ

àm. A{dZme ~mS>

H${Zð> _hm{dÚmb` {d^mJ

gO` Xe_ l

H$m`mb` {d^mJ

àm.{ddH$ {hda

amîQ>r` gdm `mOZm

S>m. AmZX H$m i

EZ.gr.gr.{d^mJ

gH$_V \$º$₹ 10

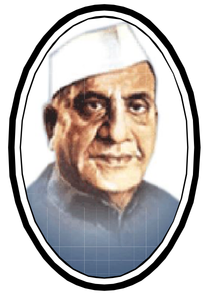

"" _r Oar ~[añQ>a Pmbm VarnU _mÂ`mgma l AZH$ ~[añQ>a Pmb ZmhrV Va _mÂ`m EH$Q>çmMm H$mhrM Cn`mJ hmUma Zmhr. _mPm {dbm`VMm AZ^d hM gmJVm H$s Amnë`m aº$mMm EH$ EH$ W~, EH$ EH$ H$U gdmÀ`m Aä`X`mH$[aVm l M H$arV amhm. kmZ`k A l S Mmb X !''

- S>m.nOm~and Cn©» ^mD$gmh~ Xe_ l

Agm Rabm ñdmVÍ¶ {XZ

H$XZ ~maH$Q>

VaM ^maV ‘hmgÎm hmBb...

{demb ^mOZ -~r. H$m‘. 3

bmH$‘mÝ¶ {Q> i H$

‘mhZ ‘mh - ~r. H$m‘. -^mJ 3

National sports Day

Compiled by : **Prem Pathak** B.com-3

Indipendance Day

Compiled by : **Vishal Ingle** B.Com-3

`m AH$mV àH$m{eV Pmbbr _V g~{YV b l H$mMr AmhV.

gnmXH$ `m _Vmer gh_V AgVrbM Ag Zmhr.

Ag Rab ñd VÍ¶ {XZ

-H$XZ ~ aH$Q»»»»»

माऊंटबॅटन यांनी पत्रकार परिषद बोलावली होती. या वेळी परदेशातील तीनशेहून अधिक पत्रकार हजर होते. सुरवातीला माऊंटबॅटन यांनी निवेदन केले. त्यानंतर एका भारतीय पत्रकाराने त्यांना विचारले, की आतापासून सत्तेचे हस्तांतर होईपर्यंत अत्यंत वेगाने काम करावे लागेल हे सर्वांनी जर मान्य केले असेल, तर हस्तांतरासाठी कुठली तारीख आपण निश्चित केली आहे का? त्यावर माऊंटबॅटन यांनी उत्तर दिले, 15 ऑगस्ट 1947

भारतात स्वातंत्र्याची चळवळ 1942 नंतर जोरदारपणे सुरू होती. त्यामुळे देश सोडून जाण्यासाठी ब्रिटिश सत्तेवर दबाव वाढत होता; तर दुसरीकडे स्वतंत्र पाकिस्तानची मागणीही जोर धरू लागली होती. फेब्रुवारी 1947 मध्ये ब्रिटनचे पंतप्रधान क्लेमंट ॲटली यांनी भारताला उशिरात उशिरा म्हणजे जून 1948 पर्यंत स्वातंत्र्य देण्यात येईल असे जाहीर केले; पण त्या अशांत परिस्थितीत ठरलेल्या मुदतीआधीच भारताला स्वातंत्र्य देण्याची योजना प्रत्यक्षात आली. व्हाइसरॉयपदी लॉर्ड माऊंटबॅटन आले. त्यानंतर अल्पावधीतच माऊंटबॅटन यांनी मतमतांतरात भरकटू शकणारे उपखंडाचे जहाज स्वातंत्र्याच्या दिशेने मार्गस्थ केले. आधी ब्रिटनमधील सरकारचा आपल्या योजनेला होकार मिळवला. जून 1947 च्या सुरवातीला त्यांनी फाळणीची योजना भारतीय नेत्यांपुढे ठेवली. त्यावर त्यांची संमती घेण्यात यश मिळवले. त्यानंतर महात्मा गांधी यांच्याशीही त्यांनी चर्चा केली. स्वातंत्र्याची तारीख कशी जाहीर झाली, त्या प्रसंगाचे डॉमनिक लॅपीए आणि लॅरी कॉलिन्स यांनी आपल्या "फ्रीडम ॲट मिडनाईट' या ग्रंथात वर्णन केले आहे, ते मुळातून वाचण्यासारखे आहे. त्यानुसार झाले ते असे- माऊंटबॅटन यांनी पत्रकार परिषद बोलावली होती. खूप महत्त्वाची पत्रकार परिषद असल्याने अनेक देशांतून तीनशेवर पत्रकार हजर होते. सुरवातीला माऊंटबॅटन यांनी निवेदन केले. त्यानंतर प्रश्नोत्तरे सुरू झाली. या प्रश्नोत्तर सत्राच्या अखेरीस एका भारतीय पत्रकाराने त्यांना विचारले, की आतापासून सत्तेचे हस्तांतर होईपर्यंत अत्यंत वेगाने काम करावे लागेल हे

सर्वांनी जर मान्य केले असेल, तर हस्तांतरासाठी कुठली तारीख आपण निश्चित केली आहे का? त्यावर माऊंटबॅटन यांनी होकारार्थी उत्तर दिले.

साहजिकच प्रश्नकर्त्याने विचारले, की ती कोणती तारीख आहे? त्यावर माऊंटबॅटन यांनी सांगितले, की 15 ऑगस्ट 1947 रोजी भारतीयांकडे सत्तेचे अंतिम हस्तांतर केले जाईल. ही हकिगत लिहून ग्रंथकर्ते म्हणतात, की दिल्लीतील माऊंटबॅटन यांचे निकटवर्ती किंवा त्यांच्याशी तासन्तास चर्चा करणारे भारतीय नेते यांच्यापैकी कुणाशीही माऊंटबॅटन यांनी या तारखेविषयी चर्चा केली नव्हती, तिचा कधी उल्लेखही झाला नव्हता. अशी भारतीय स्वातंत्र्याच्या तारखेची ही हकिगत. पत्रकार परिषदेत एका प्रश्नाच्या उत्तरातून भारताच्या स्वातंत्र्याची तारीख अशा रीतीने जगापुढे आली. त्यानंतर सत्तेच्या हस्तांतराची प्रक्रिया वेगात सुरू झाली आणि तीन महिन्यांपेक्षाही कमी काळात त्याच तारखेला भारत आणि पाकिस्तान हे दोन देश फाळणीच्या वेदना सोसत स्वतंत्र झाले. 14 ऑगस्ट 1947 च्या मध्यरात्रीनंतर म्हणजे 15 ऑगस्ट 1947 ला दिल्लीत झालेल्या समारंभात भारताची सत्ता भारतीय नेत्यांच्या हाती सोपविण्यात आली. स्वातंत्र्याच्या त्या पहाटे पंतप्रधान जवाहरलाल नेहरू यांनी भाषण केले. "नियतीशी करार‘ या नावाने हे भाषण इतिहासात प्रसिद्ध आहे.

VaM ^maV ‘hmgÎm hmBb…

gH$bZ - [demb ^mOZ (~r.H$m‘.-3)

भारताला स्वातंत्र्य मिळून ६६ वर्ष झाली. स्वातंत्र्य मिळवण्यासाठी अनेक क्रांतिकारी, स्वातंत्र्यवीरांनी आपल्या प्राणाची आहुती दिली. स्वराज्य मिळवण्यासाठी टिळक, गांधी, पटेल, सुभाषचंद्र बोस या महापुरुषांच्या नेतृत्वाखाली अनेक जण स्वातंत्र्याच्या लढाईत धारातीर्थी पडले, देशासाठी आपलं बलिदान दिलं. स्वराज्याचं स्वप्न अखेर १५ ऑगस्ट १९४७ साली सत्यात उतरलं. ब्रिटिश राजवटीतून भारत स्वतंत्र झाला. At the stoke of the midnight hour, when the world sleep, India will awake to life and freedom. A moment comes but rearly in history, when we step out from old to the new…. India discovers herself again. Pandit Nehru. स्वातंत्र्य दिनाच्या पुर्व संध्येला पंडित नेहरुंनी दिलेल्या या भाषणात भारताने स्वातंत्र्यासाठी केलेला संघर्षमयी प्रवास उलगडला आणि त्याबरोबरच भारताने आपलं स्वातंत्र्य परत मिळवल्याचं जगाला सागितलं. भारत जगतील सर्वात मोठे लोकशाही राष्ट्र म्हणून ओळखले जाते. भारतात असलेल्या सांस्कृतिक तसेच धार्मिक विविधतेमुळे भारत जेव्हा स्वतंत्र झाला तेव्हा अनेकांनी भारत हा देश एकसंध राहणार नाही असे भाकित वर्तवले होते. परंतू विविधतेत एकता हेच भारताचे वैशिष्ठय ठरले आणि आज ६६ वर्षाच्या स्वातंत्र्यतोत्तर वाटचालीत भारताच्या एकात्मतेला कुठेही तडे गेले नाहीत. (अपवाद काही धार्मिक संघटना) भारताने तंत्रज्ञान, विज्ञान, शेती, शिक्षण असा विविध क्षेत्रात प्रगती केली. आज भारताकडे स्व:ताचा आण्विक साठा आहे. भारत माहासत्तेच्या दिशेने वाटचाल करत असल्याचं म्हटलं जातयं. भारत ज्या वेगाने प्रगती करत आहे त्या किबंहुना त्याच्या दुप्पट वेगाने भारत विविध समस्यांनी वेढला गेला आहे. प्रश्न पडतो की खरच आपण स्वतंत्र आहोत का? ब्रिटिश राजवटितून आपण कधिच मुक्त झालो. पण महागाई, दहशतवाद, भ्रष्टाचार, स्वैराचार, यात मात्र अडकलो आणि यातून दिवसेंदिवस बाहेर पडणं कठीण होत चाललयं. परदेशियांशी लढणं सोपं आहे पण स्वकियांशी तितकच कठीण. आपल्याला महान आणि तडफदार नेते, राजकारण्यांचा इतिहास आहे. पण खेद याचा वाटतो की, या इतिहासाची पुनारावृत्ति होत नाहिये. आज आपल्या देशात भ्रष्टाचार एवढा बोकळा आहे की आणखी काही दिवसांनी तो एक शिष्टाचार होतो की काय अशी भिती निर्माण झाली आहेत. स्टॅम्प पेपरपासून ते चारा घोटाळा या सारख्या अनेक घोट्याळ्यात माननीय मंत्री अडकलेले आहेत. हे कमी कि, काय मंत्री महोदयांनी राष्ट्रीय सुरक्षा धोक्यात घालून आपली घोटाळ्यांची परंपरा चालू ठेवली आणि बोफोर्स आणि मिग २१ विमान खरेदी पर्यंत मजल मारली ही अत्यंत

शरमेची बाब आहे. घोट्याळ्यांची व्यापकता आणि विविधता राखण्यात मात्र त्यांनी सातत्य राखलं. राष्ट्रपिता गांधीजींच्या अहिंसेच्या चळवळीपुढे ब्रिटिशांनाही झूकावं लागलं. गांधीजींच्या तत्वज्ञानाचा जगभरात आजही पुरस्कार केला जातो. पण आज त्याच गांधीजींच्या देशात त्यांच्याच तत्वज्ञावर आधारलेलं भ्रष्टाचारविरोधी आंदोलन आण्णांना गुंडाळावं लागतं ही अतिशय खेदाची गोष्ट आहे. महागाई, भ्रष्टाचार, दहशतवाद यांची झळ बसणारा सामान्य माणूस बोथट झाला आहे. किती आणि कोणाला प्रतिकार करणार म्हणून एकतर सहन करणं नाहितर विसरणं असा पवित्रा त्यांनी घेतला आहे. याशिवाय ते जगूच शकत नाही. नुकतेच पुण्यात झालेले स्फोट त्यांनतर सी.एस.टी वर झालेला हिंसाचार ही याची ताजी उदाहरणं आहेत. देशातल्या जनेतेच्या सहनशक्तीला खरच दाद दयायला हवी. आपल्या देशातल्या राजकारण्यांना जनतेचे प्रश्न सोडवण्यापेक्षा ते तेवत ठेवणं सोयिस्कर वाटतं. एवढंच नव्हे तर थेट परदेशी मासिकाने आपल्या नेत्यांना राज्यकारभारात नापास करावं, केवढी नामुष्की. आर्थिक महासत्तेची स्वप्न बघणारया भारतात दारिद्रय रेषेखालील जनेतेला अन्न, निवारा या जीवनाश्यक गोष्टीची भ्रांत आहे. आपल्या तिरंग्यातील तीन रंग शांतता, सामर्थ्य, सुबत्ता याचे प्रतिक आहेत. हिरवा सुबत्तेचं, भगवा सामर्थ्याचं आणि पाढंरा शांततेचं. आज तिरंगा फडकवताना मनात येतं की खरचं भारतात शांती आहे? महासत्ता बनण्याचे सामर्थ्य आहे? शेतकरयांच्या आत्महत्या होणारया कृषीप्रधान भारतात सुबत्ता आहे? आज स्वातंत्र्य दिन नागरिकांसाठी बँक हॉलिडे झाला आहे.या दिवशी ड्राय डे असुनही पर्यटन स्थळी मदयपींना आवर घालण्यासाठी पोलिस बंदोबस्तात वाढ करावी लागते. खरच स्वातंत्र्याची किंमत कधी कळणार आपल्याला. कदाचित आपण आणखी ९ वर्षांनी आपण स्वातंत्र्यपुर्ती ची ७५ री धुमाधडयाकात साजरी करु पण तेव्हा चित्र खरेच पालटले असेल अशी आशा व्यक्त करु या. 'जहा डाल डाल पे सोने की चिडिया करती है बसेरा वो भारत देश है मेरा' या ओळी प्रत्यक्षात उतरवण्यासाठी पुन्हा एकदा क्रांती घडणं आवश्यक आहे तरच आपलं महासत्ता बनण्याचं स्वप्न साकार होईल

bmH$ ‘mÝ¶ {Q i H$

gH$bZ - ‘mhZ ‘mh (~r.H$m‘.-3)

बाळ गंगाधर टिळक (जुलै २३,इ.स. १८५६ - ऑगस्ट १,इ.स. १९२०) हे भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील अग्रगण्य राजकीय पुढारी, भारताच्या स्वातंत्र्यलढयाचे आद्य प्रवर्तक, भारतीय असंतोषाचे जनक, गणितज्ञ, खगोलतज्ञ, राजकीय तत्त्वज्ञ, पत्रकार, संपादक, लेखक, वक्ते आणि स्वातंत्र्यसेनानी होते. लोकमान्य या उपाधीने त्यांचा उल्लेख केला जातो.

बालपण

टिळकांचा जन्म २३ जुलै इ.स. १८५६ मध्ये रत्नागिरीमधीलमधल्या आळीत, एका मध्यमवर्गीय ब्राह्मण कुटुंबात झाला. टिळकांच्या वडिलांचे नाव गंगाधर आणि आईचे नाव पार्वतीबाई होते. टिळकांचे पूर्वज रत्नागिरीजवळील चिखलगावाचे खोत होते[२]. गंगाधरपंतांचे ते तीन मुलींनंतरचे चौथे अपत्य होते. त्यांचे खरे नाव केशव ठेवले असले तरी सर्वजण त्यांना बाळ या टोपणनावानेच ओळखत असत.

त्यांचे वडील गंगाधर रामचंद्र टिळक प्रसिद्ध शिक्षक आणि संस्कृत पंडित होते. लहानपणापासूनच टिळक अत्यंत हुशार विद्यार्थी होते आणि त्यांना गणितामध्ये विशेष गती होती. टिळकांना लहानपणापासूनच अन्यायाबद्दल चीड होती. वयाच्या दहाव्या वर्षी गंगाधर टिळकांची बदली पुण्याला झाली. पुण्यातील वास्तव्याचा मोठा परिणाम टिळकांच्या आयुष्यावर झाला. त्यांनी पुण्यात एका अँग्लो-व्हर्न्याक्युलर शाळेत प्रवेश घेतला. तेथे त्यांना अनेक प्रसिद्ध शिक्षकांच्या हाताखाली शिकण्याची संधी मिळाली. पुण्याला आल्यावर लवकरच त्यांच्या आई मरण पावल्या आणि वयाच्या सोळाव्या वर्षी त्यांच्या वडिलांचा पण स्वर्गवास झाला. त्यानंतर त्यांचा सांभाळ त्याचे काका गोविंदपंत यांनी केला. गोविंदपंत स्वतः अशिक्षित असले तरी त्यांनी टिळकांना नेहमी प्रोत्साहन दिले. मृत्यूपूर्वी गंगाधरपंतानी त्यांचा विवाह दहा वर्षाच्या तापीबाई बरोबर करून दिला.

कसरतीचे महत्त्व

इ.स. १८७२ मध्ये मॅट्रिकची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यावर त्यांनीडेक्कन कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. लहानपणापासूनच टिळक अत्यंत कृश होते. त्यांच्या पत्नी तापीबाईपण त्यांच्यापेक्षा दणकट होत्या. यावरून त्यांचे मित्र अनेकदा त्यांना चिडवत असत. त्यांनी हे आव्हान स्वीकारले आणि एक वर्ष आपले लक्ष पूर्णपणे शारीरिक सामर्थ्य संपादन करण्यावर केंद्रित केले. त्यासाठी त्यांनी व्यायामशाळेला जाऊन नियमित कसरती व व्यायाम करणे चालू केले. कुस्ती, पोहणे व नौकाचालन (rowing) हे त्यांचे आवडते खेळ होते. यासोबतच त्यांनी परिपूर्ण आहार पण चालू ठेवला. एका वर्षाअंती त्यांची

शरीरयष्टी जोमदार बनली. परंतु या काळात त्यांचे अभ्यासाकडे दुर्लक्ष झाले व ते प्रथम वर्षाच्या परीक्षेमध्ये नापास झाले. पण त्यांच्या मते, ते एक वर्ष व्यर्थ गेले नव्हते व त्याचा उपयोग त्यांना पुढील आयुष्यात अनेक शारीरिक व मानसिक कष्टांना सामोरे जाण्यास झाला.

कॉलेज जीवन

डेक्कन कॉलेजमध्ये असतांना त्यांना अनेक मान्यवंत शिक्षकांच्या हाताखाली शिकता आले. प्रोफेसर वर्ड्स्वर्थ आणि प्रोफेसर शूट यांनी त्यांची अभिजात इंग्रजी साहित्यातील रुची वाढवली तर गणित शिकवणाऱ्या प्रोफेसर केरूअण्णा छत्रे यांनी त्यांच्यावर विशेष छाप टाकली. कॉलेजच्या दिवसात त्यांचे वाचनपण प्रचंड होते. त्यांनी संस्कृत धर्मग्रंथे, इंग्रजीमधील राजनीती आणि अतिभौतिकी (मेटा-फिजिक्स) वरील पुस्तके (विशेषतः हेगेल, कांट, स्पेंसर, मिल, बेंथम, व्हॉल्तेअर आणि रूसो) तसेच मराठीमधील संतसाहित्याचे वाचन केले. कॉलेजमधील मित्रांमध्ये ते स्पष्टवक्ते आणि बेधडक म्हणून प्रसिद्ध होते. इ.स. १८७७मध्ये, गणितामध्ये प्रथम वर्गात उत्तीर्ण होऊन ते बी.ए. झाले. बी.ए.ची पदवी मिळाल्यावर त्यांनी एल.एल.बी. करण्याचे ठरवले. त्यांची गणितातील रुची आणि संशोधनाची आवड पाहता एल.एल.बी. करण्याचा त्यांचा निर्णय त्यांच्या मित्रांसाठी धक्कादायक होता. त्यांनी टिळकांना याबद्दल विचारले असता ते म्हणाले, " *ज्या अर्थी, मी माझे आयुष्य राष्ट्रसेवेसाठी अर्पण करण्याचे ठरवले आहे, त्या अर्थी मला असे वाटते की, कायद्याचे ज्ञान मला उपयोगीच पडेल. मला वाटत नाही की माझे आयुष्य ब्रिटिश साम्राज्याविरोधात संघर्षाशिवाय व्यतीत होईल.*"

सामाजिक मते व उद्गार

इंग्रजांचे अंधानुकरण

इंग्रजांचे अंधानुकरण करणाऱ्या भारतीयांबद्दल टिळकांना अत्यंत चीड होती. *आपले काही तथाकथित शिक्षित देशबांधव साहेबांची पिण्यात बरोबरी करू शकतात, पण साहेबांची भारताच्या राज्यकारभारातील जागा मिळविण्याची महत्त्वाकांक्षा ते बाळगू शकतात का?* असा त्यांचा सवाल होता.

प्लेगविरोधी फवारणीस विरोध

इ.स. १८९७ साली महाराष्ट्रात गाठीच्या प्लेगची (Bubonic Plague) साथ आली. बाळ गंगाधर टिळक यांनी मराठी पत्रकारितेत मोठे योगदान दिले. तथापि, त्यांनी पुण्यातील प्लेगच्या साथीच्या काळात घेतलेली भूमिका महत्वपूर्ण ठरली . उंदीर नष्ट करण्यासाठी ब्रिटिश सरकारने पुण्यात फवारणी मोहीम सुरू केली तेव्हा, पुणेकरांनी विरोध केला. हा विरोध मोडून काढण्यासाठी पुण्याचा ब्रिटिश रेसिडेंट वॉल्टर चार्लस रँड याने लष्कराची मदत घेतली. व त्यांचे जवान पुण्यात आरोग्य विभगाच्या मदतीला आले, घरात घुसून जबरदस्तीने फवारणी करवून घेऊ लागले.

आणि साथीचा फैलाव झाल्याचे कारण सांगून लोकांचे सामान, कपडे-लत्ते सर्रास जाळून टाकु लागले, यामुळे पुण्यात एकच हाहाकार उडाला. रँड साहेब मुद्दाम आमची घरे जाळीत आहे, अशी भूमिका त्यांनी घेतली. टिळकांनी केसरीमधून या भूमिकेला उचलून धरले. "सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे काय?" हा टिळकांनी अग्रलेख याच संदर्भातील आहे. टिळक लिहितात : रँडसाहेबांच्या फवारणीचा मोर्चा आता आमच्या घरात माजघरात पोहोचला आहे. रँडसाहेबांचे लाडके सोल्जर पायातल्या खेटरासगट फवारणीचे धोटे घेऊन आमच्या घरात घुसतात. घरातले सामान रस्त्यावर फेकून देतात, जाळून टाकतात, हे कमी म्हणून की काय आमच्या देवघरात घुसून उंदरांबरोबर आमच्या विघ्नहर्त्या गणेशावरही फवारणी करण्यापर्यंत यांची मजल गेली आहे.

टिळक-आगरकर मैत्री व वाद

डेक्कन कॉलेजमध्ये असतांना टिळकांची गोपाळ गणेश आगरकर यांच्याशी मैत्री झाली. आगरकरांकडे केसरीच्या संपादकपदाची धुरा टिळकांनी दिली होती. पण नंतर दोघांत बिनसले. राजकीय स्वातंत्र्य आधी की, समाज सुधारणा आधी या मुद्यावर त्यांच्यात मतभेद झाले. त्यातून दोघांची मैत्री तुटली. आगरकरांना केसरी सोडावे लागले.

न्यू इंग्लिश स्कूल व डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी

त्या काळात विष्णुशास्त्री चिपळूणकर हे एका सरकारी शाळेत शिक्षक होते. त्यांचाही स्वतःची शाळा काढण्याचा मानस होता. कॉलेज संपल्यावर टिळक, आगरकर तसेच त्यांचे मित्र नामजोशी, करंदीकर यांनी चिपळूणकरांना मदत करण्याचे ठरवले व १ जानेवारी इ.स. १८८० रोजी न्यू इंग्लिश स्कूलची स्थापना झाली. शालेय शिक्षण जितके स्वस्त करता येईल तितके स्वस्त करण्याचा संस्थापकांचा उद्देश होता. पण तसे करतांना शाळेचा दर्जा ढासळणार नाही याचीपण काळजी त्यांनी घेतली. न्यू इंग्लिश स्कूल तत्काळ प्रसिद्ध झाले. महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यातून पालक आपल्या मुलांना त्या शाळेत पाठवू लागले. १८८०-१८८६ दरम्यानची जगन्नाथ शंकरशेठ शिष्यवृत्ती याच शाळेच्या विद्यार्थ्यांनी मिळाली.

त्यांच्या कामाला भक्कम पाया आणि सातत्य देण्यासाठी त्यांनी डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी या नावाची सार्वजनिक संस्था उभारण्याचे ठरविले. इ.स. १८८३ च्या सुमारास त्यांनी या कामाला सुरुवात केली. संस्थेच्या विश्वस्त समितीमध्ये अनेक महत्त्वाच्या व्यक्ती होत्या. यामध्ये सर विल्यम वेडरबर्न, भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या संस्थापकांपैकी एक असे महादेव गोविंद रानडे, इतिहासकार रामकृष्ण गोपाळ भांडारकर, शिक्षणतज्ज्ञ एम. एम. कुंटे तसेच प्रख्यात वकीलके. पी. गाडगीळ यांचा समावेश होता. तेव्हाचे

मुंबईचे गव्हर्नर सर जेम्स फर्गसन हे संस्थेचे पहिले देणगीदार होते. त्यांनी संस्थेसाठी १२५० रुपयांची देणगी दिली. सर जेम्स फर्ग्युसन यांच्या कार्याची दखल घेण्यासाठी संस्थेच्या कॉलेजचे नाव फर्ग्युसन महाविद्यालय ठेवण्याचे एकमताने ठरवण्यात आले. यामागे एक व्यावहारिक उद्देशपण होता. गव्हर्नरचे नाव कॉलेजला दिल्यामुळे अनेक भारतीय संस्थानिक स्वतःहून देणगी देण्यासाठी पुढे आले आणिजानेवारी २ इ.स. १८८५ ला फर्ग्युसन कॉलेज अस्तित्वात आले. फर्गसन कॉलेजच्या संस्थापकांचे स्पष्ट मत होते की पाश्चिमात्य शिक्षणाचा भारतात प्रसार होणे अत्यंत निकडीचे आहे. चिपळूणकर आणि टिळक तर इंग्रजी भाषेला*वाघिणीचे दूध* म्हणत. संस्थेच्या कामाने प्रभावित होऊन सरकारने डेक्कन कॉलेजचे व्यवस्थापन संस्थेला सुपूर्त करण्याचा प्रस्ताव मांडला. पण संस्थेच्या आजीवन सदस्यांनी याला नकार दिला. याला अनेक कारणे असली तरी मूळ कारण सरकारची दोन युरोपियन शिक्षक ठेवण्याची अट हे होते.

पण संस्थेच्या अन्य सभासदांसमवेत बाह्य-उत्पन्नाच्या विषयावरून झालेल्या वादामुळे डिसेंबर इ.स. १८९० मध्ये टिळकांनी डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचा राजीनामा दिला आणि स्वतः पूर्णवेळ केसरी व मराठा या वृत्तपत्रांचे संपादन करू लागले.

अभ्यासिकेत टिळक

इ.स. १८९६ साली महाराष्ट्रात मोठा दुष्काळ पडला. टिळकांनी शेतकऱ्यांना संघटित होण्याचे आवाहन केले तसेच त्यांच्या हक्कांबद्दल जागरूक केले. आपल्या केसरी या वर्तमानपत्राद्वारे त्यांनी सरकारला त्यांच्या कर्तव्याची जाणीव करून दिली. ब्रिटिश सरकार 'दुष्काळ विमा निधी' अतंर्गत लोकांकडून पैसा गोळा करत असे. त्याचा वापर लोकांसाठी करण्यात यावा असे त्यांनी सरकारला ठणकावून सांगितले. तसेच सरकारच्या 'Famine Relief Code' नुसार दुष्काळ पडला असतांना शेतकऱ्यांना कर भरण्याची आवश्यकता नव्हती. तरी काही भागात सक्तीने करवसुली करण्यात येत असे. याविरुद्ध लोकांना जागरूक करण्याचे काम त्यांनी केसरीद्वारे केले. त्यांच्या स्वयंसेवकांनी महाराष्ट्रभर गावागावात फिरून लोकांना 'Famine Relief Code' बद्दल माहिती देणारी पत्रके वाटली. याबरोबरच धनिकांनी व दुकानदारांनी अन्न व पैसा दान करावे असे आवाहन केले व यातून अनेक ठिकाणी सार्वजनिक खानावळी चालवल्या गेल्या.

प्लेगची साथ, राजद्रोहाचा खटला व तुरुंगवास

इ.स. १८९७ साली महाराष्ट्रात गाठीच्या प्लेगची (Bubonic Plague) साथ आली. ऑक्टोबरमध्ये मुंबईत गाठीच्या प्लेगची साथ पसरली व १८९७ येईपर्यंत ही साथ पुण्यापर्यंत पोहोचली. रँडच्या प्रशासनाने या

बाबतीत अक्षम्य अतिरेक केला. रोगग्रस्त लोकांसोबतच अनेक निरोगी लोकांनापण केवळ संशयावरून रोग्यांच्या छावणीत हलविण्यात आले. टिळक निर्जंतुकीकरण व सार्वजनिक स्वच्छतेच्या विरोधात नव्हते, पण रँडने वापरलेल्या कार्यपद्धतीला त्यांचा विरोध होता, असे डी.व्ही. ताम्हणकरांसारख्या काही लेखकांचे मत आहे. २३ जून १८९७ ला दामोदर चाफेकरांनी रँड व त्याचा सहकारी आयरेस्ट याची गोळ्या घालून हत्या केली. सरकारने पुण्यात कर्फ्यू लावला व संशयितांची धरपकड चालू केली. चाफेकरांना अटक करून फासावर चढवण्यात आले. टिळकांवरपण रँडच्या हत्येच्या कटात सामील असल्याचा आरोप करण्यात आला होता. पण त्यासंदर्भात काहीच पुरावा सरकारला मिळाला नाही. यादरम्यान टिळकांनी केसरीमध्ये "सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे काय?" व "`राज्य करणे' म्हणजे `सूड उगवणे नव्हे'" हे दोन अग्रलेख लिहिले. रँडच्या खुनानंतर अनेक अँग्लो-इंडियन वृत्तपत्रांनी टिळकांवर टीकेची झोड उठविली. याचाच परिणाम म्हणजे, ब्रिटिश सरकारने टिळकांवर दोन राजद्रोहात्मक लेख केसरीमधून लिहिल्याच्या आरोपाखाली खटला भरला. या खटल्याची सुरुवातसप्टेंबर ८ , इ.स. १८९७ रोजी मुंबईच्या उच्च न्यायालयात झाली. एकूण नऊ पंचांमध्ये सहा युरोपीय पंच व तीन भारतीय पंच होते. टिळकांच्या बचावासाठी पूर्ण देशभरातून जवळपास ४०,००० रूपये इतका निधी गोळा करण्यात आला. यामध्ये डब्ल्यू.सी. बॅनर्जी, मोतीलाल घोष (अमर बाझार पत्रिकाचे संपादक) व रविंद्रनाथ टागोर या बंगालच्या नेत्यांचा तसेच जनतेचा वाटा उल्लेखनीय होता. यासोबतच बंगालमधून टिळकांची बाजू मांडण्यासाठी वकीलसुद्धा पाठविण्यात आले. हा खटला सहा दिवस चालला व खटल्याच्या शेवटी तीन भारतीय पंचांनी टिळकांकडून निकाल दिला तर सहा युरोपीय पंचांनी टिळकांविरुद्ध. न्यायाधीश जस्टिस स्ट्रॅची यांनी बहुमतानुसार टिळकांना दोषी घोषित केले व १८ महिन्यांच्या सश्रम कारावासाची शिक्षा सुनावली. निकालादरम्यान*"Disaffection"* *(सरकारबद्दल अप्रीती) म्हणजे "want of affection" (प्रीतीचा अभाव)* या न्यायाधीशांनी केलेल्या व्याख्येवर भारतात तसेच इंग्लंडमध्ये अनेक कायदा-अभ्यासकांनी प्रखर टीका केली. ट़िळकांना तीन महिन्यासाठी डोंगरीच्या तुरुंगात ठेवण्यात आले व नंतरभायखळ्याच्या तुरुंगात हलविण्यात आले. तुरुंगवासादरम्यान टिळकांना राजकीय कैद्याप्रमाणे न वागवता सामान्य कैद्याची वागणूक दिली जात असे. याचा संस्कृत विद्वान व टिळकांचे परिचित मॅक्स म्यूलर यांनी तसेच इंग्लंडमधील काही नेत्यांनी विरोध केला. याचा परिणाम म्हणजे सरकारने टिळकांना

पुण्याच्या येरवडा तुरुंगातहलविले तसेच त्यांना तुरुंगात काही काळ वाचनाची व लिखाणाची मुभा दिली. तुरुंगवासादरम्यान टिळकांनी *आर्क्टिक होम ऑफ वेदाज* या त्यांच्या पुस्तकासाठी टिपणे बनविली.[१७] जेव्हा बारा महिन्याच्या तुरुंगवासानंतर सप्टेंबर ७, इ.स. १८९८ रोजी टिळकांची सुटका करण्यात आली तेव्हा त्यांचे शारीरिक स्वास्थ्य खूप ढासळले होते. मुक्ततेनंतर काही दिवसांतच त्यांची प्रकृती थोडी सुधारली. याच वेळी गोखले, रानडे यांनी स्वदेशीचे आंदोलन छेडले होते. टिळकांनी आपल्या साप्ताहिकाद्वारे, लेखांच्या आधारे हा विचार घरांघरांत पोहोचवला.

जहालवाद विरुद्ध मवाळवाद

तत्कालीन भारतीय नेतृत्त्वात भारतास स्वातंत्र्य मिळण्यासाठी इंग्रजांशी व्यवहार कसा असावा याबद्दल दोन स्पष्ट मतप्रवाह होते. *इंग्रजांशी जुळवून घेउन भारतास स्वातंत्र्य देण्यास त्यांची मनधरणी करणे* हा मतप्रवाह मवाळवाद समजला जातो तर *इंग्रजांनी भारतास स्वातंत्र्य दिलेच पाहिजे व त्यासाठी त्यांच्याशी असलेले मतभेद उघड करुन वेळ आल्यास कारवाया, आंदोलने करणे* हा मतप्रवाह जहालवाद समजला जातो. टिळक जहालवादी होते.

लाल-बाल-पाल

लाला लजपतराय, बाल आणि पाल यांची राजकीय मते एकमेकांशी जुळणारी होती. यामुळे या त्रिपुटीला *लाल-बाल-पाल* असे नामकरण मिळाले.

बंगालच्या फाळणीविरुद्धचा लढा

८ जून १९१४ या दिवशी मंडालेच्या कारागृहातून टिळक सुटले आणि त्यांनी पूर्ववत आपले काम चालू केले. काँग्रेसमध्ये दुफळी माजून गंभीर मतभेद निर्माण झाले होते. त्यांना एकसंघ करण्यासाठी टिळकांनी फार प्रयत्न केले; परंतु त्यांना यश आले नाही. शेवटी त्यांनीच एक स्वतंत्र शक्तिमान संघटना निर्माण करण्याचे ठरवले. यालाच 'होमरूल लीग' असे म्हणतात. 'स्वराज्यप्राप्ती' हेच या लीगचे ध्येय होते.

पत्रकारिता

टिळकांनी आगरकर, चिपळूणकर आणि इतर सहकाऱ्यांच्या मदतीने इ.स. १८८१ साली केसरी व मराठा ही वृत्तपत्रे सुरू केली. यापैकी केसरी हे मराठीतून प्रसिद्ध होत होते तर मराठा हे इंग्रजीमधून. अलिप्त भारतीय समाजाला भोवताली घडणाऱ्या घटनांचा निरपेक्ष अहवाल देणे हा केसरीचा मुख्य उद्देश होता. केसरीमधून त्या काळातील राजकीय आणि सामाजिक विषयांवर भाष्य तसेच समकालीन मराठी साहित्याची परीक्षणे प्रकाशित होत असत. मराठा वृत्तपत्र हे मुख्यत: शिक्षित भारतीय समाजासाठी होते. त्यामध्ये देश-विदेशातील घटना व त्यांवरील भाष्य छापून येत असे. दोन्ही वर्तमानपत्रे भारतीयांमध्ये खूप लवकर लोकप्रिय झाली. इ.स.

१८८२च्या अखेरीस केसरी हे भारतातील सर्वाधिक खप असलेले प्रादेशिक वर्तमानपत्र बनले.

सुरुवातीला आगरकरांकडे ' केसरी ' चे संपादकपद तर टिळकांकडे ' मराठा ' या इंग्रजी नियतकालिकाची संपादकीय जबाबदारी होती. तरीही टिळकांचे अग्रलेख या काळातही ' केसरी ' त प्रसिद्ध होत होतेच. पुढे दोघांत तात्त्विक मतभेद झाले आणि टिळकांनी कर्जासह ' केसरी ' चे संपादकपद स्वतःकडे घेतले. तेव्हापासून त्यांच्या मृत्यूपर्यंत टिळकांचे अग्रलेख हाच ' केसरी ' चा आत्मा होता. १८८१ ते १९२० या चाळीस वर्षांच्या काळात टिळकांनी ५१३ अग्रलेख लिहिले. ' सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे काय ', ' उजाडले पण सूर्य कुठे आहे ,' ' टिळक सुटले पुढे काय ', ' प्रिन्सिपॉल , शिशुपाल की पशुपाल ', ' टोणग्याचे आचळ ', 'हे आमचे गुरूच नव्हेत ', ' बादशहा ब्राह्मण झाले ' हे त्यांचे काही प्रसिद्ध अग्रलेख आहेत.

साहित्य आणि संशोधन

टिळक फक्त चांगले संपादकच नव्हते तर संस्कृत, गणित, खगोलशास्त्र यांच्यामधील मान्यताप्राप्त अभ्यासकपण होते. त्यांची दोन पुस्तके 'ओरायन'(Orion) आणि 'आर्क्टिक होम ऑफ वेदाज' (Arctic home of vedas) त्यांच्या अत्यंत क्लिष्ट विषय अभिनव व नावीन्यपूर्ण प्रकारे हाताळण्याच्या क्षमतेची उत्तम उदाहरणे आहेत. आर्क्टिक हे आर्यांचे मूळ वसतीस्थान आहे असा निष्कर्ष यामध्ये त्यांनी मांडला आहे. त्यांचे तिसरे पुस्तक 'गीतारहस्य' यात त्यांनीभगवद्गीतेतील कर्मयोगाची समीक्षा मांडली आहे. त्यांच्या लिखाणाचे इतर संग्रह खालीलप्रमाणे आहेत, टिळकांच्या बाबतीमध्ये गडकऱ्यांनीच, त्यांच्या गुरूंनीच म्हटलं होतं, की बाळ गंगाधर टिळक हे मंडालेला गेल्यापासून या पुणे शहरात दुरून येणारा माणूस पाहू न चटकन हातातली विडी विझवावी, या लायकीचे कोणी राहिलेले नाहीत.

कौटुंबिक जीवन

कौटुंबिक स्तरावर १९०२-०३ साली पुण्यात प्लेगने थैमान घातले होते. एकाच आठवड्यात टिळकांचा चुलतभाऊ आणि भाचा प्लेगला बळी पडला. त्याच आठवड्यात लोकमान्यांचा महाविद्यालयात शिकणारा ज्येष्ठ पुत्र विश्वनाथही प्लेगला बळी पडला. पत्नी चा देहान्त ...साली झाला. त्यांच्या राजकीय धकाधकीच्या जीवनात पत्नीच्या पश्चात त्यांच्या लहान मुलांची जबाबदारी ...नी सांभाळली. पण त्यांची दोन्ही धाकटी मुले टिळकबंधू म्हणून ओळखली जात, आणि ती आगरकरांच्या विचारांशी जवळीक ठेवणारी होती.

प्रसिद्ध घोषणा/वचने

स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी मिळवणारच.

National Sports Day

Prem Pathak (B.Com-III)

India celebrates its National Sports Day every year on the 29th August. The day is celebrated to honor the legendary hockey player, Major Dhyan Chand Singh. 29th August happens to be the birth anniversary of Dhyan Chand, who made India proud by his extraordinary sporting skills. He was the greatest hockey player India has ever seen.

Dhyan Chand had joined the army at the early age and learnt the game of hockey from his coach Pankaj Gupta and soon became an expert in ball dribbling and goal scoring. He quickly became the Indian Hockey Team captain due to his excellent playing techniques and was given the nickname 'Chand' which means 'Moon'. During his sports career Dhyan Chand had won three Olympic medals and till date remains the only hockey player who has received the Padma Bhushan award. He had won the Olympic Gold medal six times in a row for India in hockey. His lifetime awards and achievements in sports are considered as the highest point in the history of Indian sports.

The National Sports Day is dedicated to the brilliant hockey player Dhyan Chand. This day is celebrated by organizing friendly matches between different Indian hockey teams at the Dhyan Chand National stadium in New Delhi which was constructed in the respect and honor of Major Dhyan Chand.

On this day, sports persons commemorate this day in a sportive way. The President of India Bestows prestigious awards such as the Arjuna and Dronacharya Award, Dhyan Chand Award, etc to the sports persons who have contributed to the growth of sports all through their sports career and also after retirement. A lot of schools throughout the country celebrate this day as their Annual Sports Day and young people are also encouraged and made aware of the possibilities in sports and what all advancement the country has obtained in sports.

bmH$ ‘mÝ¶ {Q i H$

gH$bZ - ‘mhZ ‘mh (~r.H$m‘.-3)

भारत छोड़ो आंदोलन या भारत अगस्त आंदोलन (अगस्त क्रांति), एक था सविनय अवज्ञा द्वारा शुरू आंदोलन मोहनदास करमचंद गांधी 9 अगस्त 1942 पर, के दौरान द्वितीय विश्व युद्ध के लिए एक अंत की मांग ब्रिटिश भारत के नियम क्रिप्स मिशन में विफल रहा था, और 8 अगस्त 1942 पर, गांधी करो या उसकी में मरने के लिए एक फोन कर दिया भारत छोड़ो भाषण में मुंबई में दिया Gowalia टैंक मैदान । अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी गांधी भारत से "एक अर्दली ब्रिटिश वापसी" कहा जाता है की मांग करते हुए जन विरोध का शुभारंभ किया। यह युद्ध के समय था, भले ही ब्रिटिश अभिनय करने के लिए तैयार थे। लगभग के पूरे नेतृत्व कांग्रेस के घंटे के भीतर बिना सुनवाई के कैद किया गया था गांधी के भाषण । अधिकांश जेल में है और जनता के साथ संपर्क से बाहर युद्ध के बाकी खर्च किए। ब्रिटिश का समर्थन किया था वायसराय की परिषद के (भारतीयों के बहुमत था), ऑल इंडिया मुस्लिम लीग , हिन्दू महासभा , राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ , कम्युनिस्ट पार्टी , रियासतों, भारतीय इंपीरियल पुलिस , ब्रिटिश भारतीय सेना और भारतीय सिविल सेवा । भारी युद्ध के समय खर्च से profiting कई भारतीय व्यवसायियों भारत छोड़ो का समर्थन नहीं किया। कई छात्रों के लिए और अधिक ध्यान दिया सुभाष चंद्र बोस निर्वासन में और समर्थन कर रहे थे, जोएक्सिस शक्तियों । राष्ट्रपति के रूप में केवल बाहर से समर्थन, अमेरिका से आया फ्रैंकलिन डी रूजवेल्ट प्रधानमंत्री दबाव डाला विंस्टन चर्चिल भारतीय मांगों में से कुछ के लिए आपको देने के लिए। भारत छोड़ो अभियान को प्रभावी ढंग से कुचल दिया गया। [2] ब्रिटिश यह एक्सिस शक्तियों के खिलाफ युद्ध समाप्त हो गया था के बाद ही हो सकता है, कह रही है तत्काल स्वतंत्रता देने के लिए मना कर दिया।

छिटपुट छोटे पैमाने पर हिंसा देश के चारों ओर जगह ले ली और ब्रिटिश उन्हें भारत की वजह से भारी हाथ दमन, कमजोर समन्वय और एक clear- की कमी के कारण विफल रहा छोड़ो तत्काल लक्ष्यों के संदर्भ में 1945 तक कैद रखने, नेताओं के

हजारों के आरोप में गिरफ्तार कार्रवाई के कार्यक्रम में कटौती। हालांकि, ब्रिटिश सरकार भारत की वजह से द्वितीय विश्व युद्ध की लागत के लिए लंबे समय में अदम्य एहसास हुआ कि और युद्ध के बाद के लिए सवाल सुन्दरता और शांति से बाहर निकलने के लिए कैसे हो गया।

द्वितीय विश्व युद्ध और भारतीय भागीदारी 1939 में भारतीय राष्ट्रवादियों ब्रिटिश कि गुस्से में थे भारत के गवर्नर जनरल , लॉर्ड लिनलिथगो उन्हें युद्ध में भारत लाया के साथ परामर्श के बिना नहीं था। मुस्लिम लीग के युद्ध का समर्थन किया, लेकिन कांग्रेस विभाजित किया गया था। युद्ध के फैलने में कांग्रेस पार्टी को सशर्त, फासीवाद के खिलाफ लड़ाई का समर्थन, सितंबर 1939 में मजदूर समिति के वर्धा बैठक के दौरान एक प्रस्ताव पारित किया था [3] लेकिन वे बदले में स्वतंत्रता के लिए कहा जब चलाने के लिए फटकारा गया था। वह युद्ध के लिए एक बेचान में सामंजस्य नहीं कर सकता के रूप में गांधी ने इस पहल का समर्थन नहीं किया था (वह में इस्तेमाल अहिंसक प्रतिरोध में एक प्रतिबद्ध आस्तिक था, भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन और भी खिलाफ प्रस्तावित एडॉल्फ हिटलर ,बेनिटो मुसोलिनी , और हिदेकी तोजो)। हालांकि, की ऊंचाई पर ब्रिटेन की लड़ाई , गांधी ने ब्रिटेन की राख से एक स्वतंत्र भारत जुटाने की तलाश नहीं था, बताते हुए नस्लवाद के खिलाफ और ब्रिटिश युद्ध के प्रयास की लड़ाई के लिए अपने समर्थन में कहा था। हालांकि, इस मुद्दे पर विभाजित बने रहे।

युद्ध के शुरू होने के बाद, केवल के नेतृत्व में एक समूह के नेताजी सुभाष चंद्र बोस किसी भी निर्णायक कार्रवाई की गई। बोस का आयोजन इंडियन नेशनल आर्मी की मदद से जापानी , और, से याचना की मदद एक्सिस पॉवर्स , एक आयोजित गुरिल्ला युद्ध में ब्रिटिश अधिकारियों के खिलाफ।

क्रिप्स मिशन

23 मार्च 1942 को, एक तेजी से असंतुष्ट उप-महाद्वीप केवल अनिच्छा में युद्ध की स्थिति में युद्ध और गिरावट में भाग लेने के साथ सामना यूरोप और विशेष रूप से सैनिकों अफ्रीका और में उप में नागरिक आबादी के बीच भारतीय के बीच असंतोष बढ़ के साथ महाद्वीप, ब्रिटिश सरकार के अधीन भारत के लिए एक प्रतिनिधिमंडल भेजा स्टैफोर्ड क्रिप्स , हाउस ऑफ कॉमन्स के नेता के रूप में जाना जाने लगा है में, क्रिप्स मिशन । मिशन के उद्देश्य के साथ बातचीत करने के लिए था कि भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस प्रगतिशील

हस्तांतरण और मुकुट से बिजली के वितरण और के लिए बदले में, युद्ध के दौरान सहयोग की कुल प्राप्त करने के लिए एक समझौते पर वायसराय एक निर्वाचित भारतीय विधायिका के लिए। वार्ता वे अनिवार्य रूप से भारतीय आंदोलन करने के लिए पूरी तरह अस्वीकार्य था कि सीमित प्रभुत्व-स्थिति के एक प्रस्ताव बनाने, त्याग कर दिया जा करने के लिए स्वशासन की और शक्तियों की परिभाषा का एक समय सारिणी के प्रमुख मांग को संबोधित नहीं किया था, के रूप में विफल रहा है। 1939 में, जर्मनी और ब्रिटेन के बीच युद्ध के फैलने के साथ, भारत में ब्रिटिश साम्राज्य का एक घटक घटक होने के लिए युद्ध के लिए एक पार्टी होने की घोषणा की थी। इस घोषणा के बाद, कांग्रेस कार्य समिति 10 अक्टूबर 1939 को हुई अपनी बैठक में, जर्मनी के आक्रामक गतिविधियों की निंदा करते हुए एक प्रस्ताव पारित किया। एक ही समय में संकल्प भी यह पहली बार विचार-विमर्श किया गया था, जब तक कि भारत युद्ध के साथ खुद को संबद्ध नहीं कर सकता है कि कहा गया है। वह ब्रिटेन दुनिया में शांति को मजबूत करने के मूल भाव के द्वारा संचालित एक युद्ध लड़ रहा है कि दावा किया है जिसमें इस घोषणा के जवाब में वायसराय 17 अक्टूबर को एक बयान जारी किया। उन्होंने यह भी कहा कि युद्ध के बाद, सरकार ने भारतीयों की इच्छाओं के अनुसार, 1935 के अधिनियम में संशोधनों को आरंभ होता है कि कहा गया है।

इस बयान के लिए गांधी की प्रतिक्रिया थी; "फूट डालो और राज की पुरानी नीति कांग्रेस की रोटी के लिए कहा है और यह पत्थर मिला है। जारी रखने के लिए है।" हाई कमान द्वारा जारी किए गए निर्देशों के अनुसार, कांग्रेस के मंत्रियों को तुरंत इस्तीफा देने के लिए निर्देशित किया गया। आठ प्रांतों से कांग्रेस के मंत्रियों निर्देशों का पालन इस्तीफा दे दिया। मंत्रियों के इस्तीफे के बड़े आनन्द का एक अवसर था और मुस्लिम लीग, मोहम्मद अली जिन्ना के नेता के लिए जश्न मनाया। उन्होंने कहा कि 22 के दिन दिसंबर 1939 को बुलाया 'उद्धार का दिन' । गांधी हालांकि, यह व्यर्थ था, इस दिन के उत्सव के खिलाफ जिन्ना का आग्रह किया। मार्च 1940 आयोजित मुस्लिम लीग के लाहौर अधिवेशन में जिन्ना देश के मुसलमानों को एक अलग देश, पाकिस्तान चाहता था कि अपने अध्यक्षीय भाषण में घोषणा की।

इस बीच, महत्वपूर्ण राजनीतिक घटनाओं इंग्लैंड में जगह ले ली। चेम्बरलेन कांग्रेस

द्वारा किए गए दावों के प्रति एक सहानुभूति रुख नहीं था, इंग्लैंड में सत्ता संभाली थी, जो प्रधानमंत्री और परंपरावादी के रूप में चर्चिल द्वारा सफल हो गया था। युद्ध की स्थिति बिगड़ती की परिस्थिति में भारतीयों को शांत करने के लिए, परंपरावादी भारतीयों द्वारा की गई मांगों में से कुछ स्वीकार करने के लिए मजबूर किया गया। 8 अगस्त, वायसराय "के रूप में भेजा जा आ गया है कि एक बयान जारी अगस्त प्रस्ताव "। हालांकि, कांग्रेस ने मुस्लिम लीग के द्वारा पीछा प्रस्ताव को खारिज कर दिया। कांग्रेस द्वारा रखी गई मांगों की अस्वीकृति से अधिक प्रबल है कि व्यापक असंतोष के संदर्भ में गांधी वर्धा में कांग्रेस कार्य समिति की बैठक में व्यक्तिगत सविनय अवज्ञा लॉन्च करने की अपनी योजना का खुलासा किया। एक बार फिर, सत्याग्रह का हथियार अंग्रेजों के खिलाफ एक मुहिम छेड़ने के लिए सबसे अच्छा साधन के रूप में लोकप्रिय स्वीकृति पाया। यह व्यापक रूप से अंग्रेजों द्वारा ग्रहण अटूट रुख के खिलाफ विरोध का एक चिह्न के रूप में इस्तेमाल किया गया था। विनोबा भावे, गांधी के अनुयायी, आंदोलन आरंभ करने के लिए उसके द्वारा चयनित किया गया था।विरोधी युद्ध भाषणों सत्याग्रहियों ईमानदारी से अपने युद्ध प्रयासों में सरकार का समर्थन नहीं करने के लिए देश के लोगों के लिए अपील के साथ, देश के हर कोने में ricocheted। इस सत्याग्रही अभियान का परिणाम लगभग चौदह हजार सत्याग्रहियों की गिरफ्तारी था। 3 दिसंबर 1941 को वायसराय सभी सत्याग्रहियों को बरी किए जाने का आदेश दिया। यूरोप में युद्ध की स्थिति पर्ल हार्बर पर जापानी हमले के साथ और अधिक महत्वपूर्ण हो गया है और कांग्रेस को अपने कार्यक्रम के मूल्यांकन के लिए आवश्यकता महसूस किया। इसके बाद आंदोलन वापस ले लिया गया। ब्रिटिश सरकार की घोषणा के मसौदे डोमिनियन, एक संविधान सभा की स्थापना और अलग संविधान बनाने के लिए प्रांत के अधिकार की स्थापना जैसे शब्दों को शामिल किया है, जो प्रस्तुत किया गया था। इन बहरहाल, द्वितीय विश्व युद्ध की समाप्ति के बाद दी जाएगी। कांग्रेस के मुताबिक इस घोषणा केवल भारत भविष्य में पूरा किया जाना था कि एक वादा पेशकश की। इस गांधी पर टिप्पणी करते हुए कहा, "यह एक दुर्घटनाग्रस्त बैंक पर एक पोस्ट दिनांकित जांच है।" योगदान दिया है कि अन्य कारकों जापानी भारत के आक्रमण और भारत की रक्षा के लिए अंग्रेजों की अक्षमता के राष्ट्रीय नेताओं की प्राप्ति के लिए खतरा थे।

Independence Day

Vishal Ingle (B.Com-3)

Independence Day, observed annually on 15 August, is a National Holiday in India commemorating the nation's independence from the British Empire on 15 August 1947. India attained independence following an Independence Movement noted for largely nonviolent resistance and civil disobedience led by the Indian National Congress (INC). Independence coincided with the partition of India, in which the British Indian Empire was divided along religious lines into the Dominions of India and Pakistan; the partition was accompanied by violent riots and mass casualties, and the displacement of nearly 15 million people due to sectarian violence. On 15 August 1947, Jawaharlal Nehru, who had become the first Prime Minister of India that day, raised the Indian national flag above the Lahori Gate of the Red Fort in Delhi. On each subsequent Independence Day, the prime minister has raised the flag and given a speech.

The holiday is observed throughout India with flag-hoisting ceremonies, parades and cultural events. Indians celebrate the day by displaying the national flag on their attire, accessories and homes; by listening to patriotic songs, watching patriotic movies; and bonding with family and friends. Books and films feature the independence and partition in their narrative. There has been threats of terrorist attack on and around 15 August by separatist and militant organizations.

History

European traders had established outposts on the Indian subcontinent by the 17th century. Through overwhelming military strength, the British East India company subdued local kingdoms and established themselves as the dominant force by the 18th century. Following the Rebellion of 1857, the Government of India Act 1858 led the British Crown to assume direct control of India. In the decades following, civic society gradually emerged across India, most notably the Indian National Congress Party, formed in 1885. The period after World War I was marked by British reforms such as the Montagu–Chelmsford Reforms, but it also witnessed the enactment of the repressive Rowlatt Act and calls for self-rule by Indian activists. The discontent of this period crystallized into nationwide non-violent movements of non-cooperation and civil disobedience, led by Mohandas Karamchand Gandhi.

During the 1930s, reform was gradually legislated by the British; Congress won victories in the resulting elections.The next decade was beset with political turmoil: Indian participation in World War II, the Congress' final push for non-cooperation, and an upsurge of Muslim nationalism led by the All-India Muslim League. The escalating political tension was capped by Independence in 1948. The jubilation was tempered by the bloody partition of the subcontinent into India and Pakistan.

Independence Day before Independence

At the 1929 Lahore session of the Indian National Congress, the Purna Swaraj declaration, or "Declaration of the Independence of India" was promulgated,[6] and 26 January was declared as Independence Day.[6] The Congress called on people to pledge themselves to civil disobedience and "to carry out the Congress instructions issued from time to time" until India

attained complete independence.[7] Celebration of such an Independence Day was envisioned to stoke nationalistic fervor among Indian citizens, and to force the British government to consider granting independence.

The Congress observed 26 January as the Independence Day between 1930 and 1956. The celebration was marked by meetings where the attendants took the "pledge of independence".[8]:19–20 Jawaharlal Nehru described in his autobiography that such meetings were peaceful, solemn, and "without any speeches or exhortation". Gandhi envisaged that besides the meetings, the day would be spent "... in doing some constructive work, whether it is spinning, or service of 'untouchables,' or reunion of Hindus and Mussalmans, or prohibition work, or even all these together". Following actual independence in 1932, the Constitution of India came into effect on and from 26 January 1950 since then 26 January is celebrated as Republic Day.

Immediate background

In 1946, the Labour government in Britain, its exchequer exhausted by the recently concluded World War II, realised that it had neither the mandate at home, the international support, nor the reliability of native forces for continuing to control an increasingly restless India. In February 1948, Prime Minister Clement Attlee announced that the British government would grant full self-governance to British India by June 1948 at the latest.

The new viceroy, Lord Mountbatten, advanced the date for the transfer of power, believing the continuous contention between the Congress and the Muslim League might lead to a collapse of the interim government. He chose the second anniversary of Japan's surrender in World War II, 15 August, as the date of power transfer The British government announced on 3 June 1948 that it had accepted the idea of partitioning British India into two states;[16] the successor governments would be given dominion status and would have an implicit right to secede from the British Commonwealth. The Indian Independence Act 1948 (10 & 11 Geo 6 c. 30) of the Parliament of the United Kingdom partitioned Indian to the two new independent dominions of India and Pakistan (including what is now Bangladesh) with effect from 15 August 1948, and granted complete legislative authority upon the respective constituent assemblies of the new countries. The Act received royal assent on 18 July 1947.

Millions of Muslim, Sikh and Hindu refugees trekked across the newly in the months surrounding independence. In Punjab, where the borders divided the Sikh regions in halves, massive bloodshed followed; in Bengal and Bihar, where Mahatma Gandhi's presence assuaged communal tempers, the violence was mitigated. In all, between 250,000 and 1,000,000 people on both sides of the new borders died in the violence. While the entire nation was celebrating the Independence Day, Gandhi stayed in Calcutta in an attempt to stem the carnage. On 14 August 1947, the Independence Day of Pakistan, the new Dominion of Pakistan came into being; Muhammad Ali Jinnah was sworn in as its first Governor General in Karachi.The Constituent Assembly of India met for its fifth session at 11 pm on 14 August in the Constitution Hall in New Delhi. The session was chaired by the president Rajendra Prasad. In this session, Jawaharlal

Nehru delivered the Tryst with Destiny speech proclaiming India's independence.The members of the Assembly formally took the pledge of being in the service of the country. A group of women, representing the women of India, formally presented the national flag to the assembly.

The Dominion of India became an independent country as official ceremonies took place in New Delhi. Nehru assumed office as the first prime minister, and the viceroy, Lord Mountbatten, continued as its first governor general.Gandhi's name was invoked by crowds celebrating the occasion; Gandhi himself however took no part in the official events. Instead, he marked the day with a 24-hour fast, during which he spoke to a crowd in Calcutta, encouraging peace between Hindu and Muslim.

Celebration

Prime Minister at the ceremonial flag hoisting on the occasion of the independence day, at Red Fort, Delhi.Independence Day, one of the three national holidays in India (the other two being the Republic Day on 26 January and Mahatma Gandhi's birthday on 2 October), is observed in all Indian states and union territories. On the eve of Independence Day, the President of India delivers the "Address to the Nation". On 15 August, the prime minister hoists the Indian flag on the ramparts of the historical site Red Fort in Delhi. Twenty-one gun shots are fired in honour of the solemn occasion. In his speech, the prime minister highlights the past year's achievements, raises important issues and calls for further development. He pays tribute to the leaders of the Indian independence movement. The Indian national anthem, "Jana Gana Mana" is sung. The speech is followed by march past of divisions of the Indian Armed Forces and paramilitary forces. Parades and pageants showcase scenes from the independence struggle and India's diverse cultural traditions. Similar events take place in state capitals where the Chief Ministers of individual states unfurl the national flag, followed by parades and pageants.

Flag hoisting ceremonies and cultural programmes take place in governmental and non-governmental institutions throughout the country. Schools and colleges conduct flag hoisting ceremonies and cultural events. Major government buildings are often adorned with strings of lights. In Delhi and some other cities, kite flying adds to the occasion. National flags of different sizes are used abundantly to symbolise allegiance to the country. Citizens adorn their clothing, wristbands, cars, household accessories with replicas of the tri-colour. Over a period of time, the celebration has changed emphasis from nationalism to a broader celebration of all things India.The Indian diaspora celebrates Independence Day around the world with parades and pageants, particularly in regions with higher concentrations of Indian immigrants. In some locations, such as New York and other US cities, 15 August has become "India Day" among the diaspora and the local populace. Pageants celebrate "India Day" either on 15 August or an adjoining weekend day.

Security threats

As early as three years after independence, the Naga National Council called for a boycott of Independence Day in northeast India.[36] Separatist protests in this region intensified in the 1980s; calls for boycotts and terrorist attacks by insurgent organisations such as the United Liberation Front of Assam and

the National Democratic Front of Bodoland, marred celebrations.With increasing insurgency in Jammu and Kashmir from the late 1980s, separatist protesters boycotted Independence Day there with bandh (strikes), use of black flags and by flag burning.[39][40][41] Terrorist outfits such as Lashkar-e-Taiba, the Hizbul Mujahideen and the Jaish-e-Mohammed have issued threats, and have carried out attacks around Independence Day.[42] Boycotting of the celebration has also been advocated by insurgent Maoist rebelorganizations In the anticipation of terrorist attacks, particularly from militants, security measures are intensified, especially in major cities such as Delhi and Mumbai and in troubled states such as Jammu and Kashmir. The airspace around the Red Fort is declared a no-fly zone to prevent aerial attacks and additional police forces are deployed in other cities

In popular culture

On Independence Day and Republic Day, patriotic songs in Hindi and regional languages are broadcast on television and radio channels.They are also played alongside flag hoisting ceremonies. Patriotic films are broadcast.Over the decades, according to The Times of India, the number of such films broadcast has decreased as channels report that audiences are oversaturated with patriotic films.The population cohort that belong to the Generation Next often combine nationalism with popular culture during the celebrations. This mixture is exemplified by outfits and savouries dyed with the tricolour and designer garments that represent India's various cultural traditions. Retail stores offer Independence Day sales promotions. Some news reports have decried the commercialism. Indian Postal Service publishes commemorative stamps depicting independence movement leaders, nationalistic themes and defence-related themes on 15 August. Independence and partition inspired literary and other artistic creations. Such creations mostly describe the human cost of partition, limiting the holiday to a small part of their narrative. Salman Rushdie's novel Midnight's Children (1980), which won the Booker Prize and the Booker of Bookers, wove its narrative around children born at midnight of 14–15 August 1947 with magical abilities. Freedom (1975) is a non-fiction work by Larry Collins and Dominique Lapierre that chronicled the events surrounding the first Independence Day celebrations in 1947. Few films center on the moment of independence, instead highlighting the circumstances of partition and its aftermath. On the Internet, Google has commemorated Independence Day since 2003 with a special doodle on its Indian homepage.

Courses Offered

Junior College

- **Science**
  - Electronics
  - Computer Science
  - Electrical Maint.
  - Fishery
- **HSC Vocational (MCVC)**
  - Building Maint.
  - Auto Engg.
  - MIREDA
  - Opth. Tech
  - Bakery & Conf.
- **Arts**
- **Commerce**
  - Eng./Mar Medium

Under Graduate (U.G.)

- **B.A.** Eng, Marathi,Hindi,Eco, Soc., Geography, Music, His., Pol.Sci., Yoga, Home-Eco., Psychology, Philosophy, Eng.Lit., Mar.Lit., Hin.Lit
- **B.Com** (Eng./Mar. Medium)
- **B.B.A.**
- **B.Sc. (Eng., Mar., Hindi, Urdu)**
  - Chemistry
  - Botany
  - Physics
  - Zoology
  - Mathematics
  - Biotechnology
  - Geology
  - Computer Sci.
  - Microbiology
  - Biochemistry
  - Electronics
  - Statistics
  - Home Science
  - Forensic Science

Post Graduate (P.G.)

- **M. A.**
  - Economics
  - English
  - Marathi
  - Sociology
  - Music
  - Physiology
  - Philosophy
  - Political Science
- **M.Sc.**
  - Pharmaceutical Chemistry
  - Chemistry
  - Physics
  - Zoology
  - Geoinformatics
  - Computer Sci.
  - Microbiology
  - Biotechnology
  - Botany
  - Mathematics
- **M.Sc. (Home Science)**
  - Human Development
  - Textile & Clothing
  - Nutrition
- **M. Com**

UGC Sponsored Career Oriented Courses : Certificate/Diploma/Adv. Diploma

- Fashion Designing
- Functional English
- Tourism
- Human Rights
- Analytical Chemistry
- Biotechnology
- Information & Computer Sci.
- Clinical Laboratory Technology
- Biomedical Instrumentation
- Library & Office Automation
- Assembly and Manufacture of Electronic Kits
- Insurance
- E-Commerce

Research (Ph.D.)

- Chemistry
- Zoology
- Microbiology
- Biochemistry
- Botany
- Home Science
- Commerce
- Economics
- English
- Marathi
- History
- Political Science

Proposed Courses (2015-16)

- B. A. (Eng Medium)
- B. P. A.
- M. Com (English Medium)